

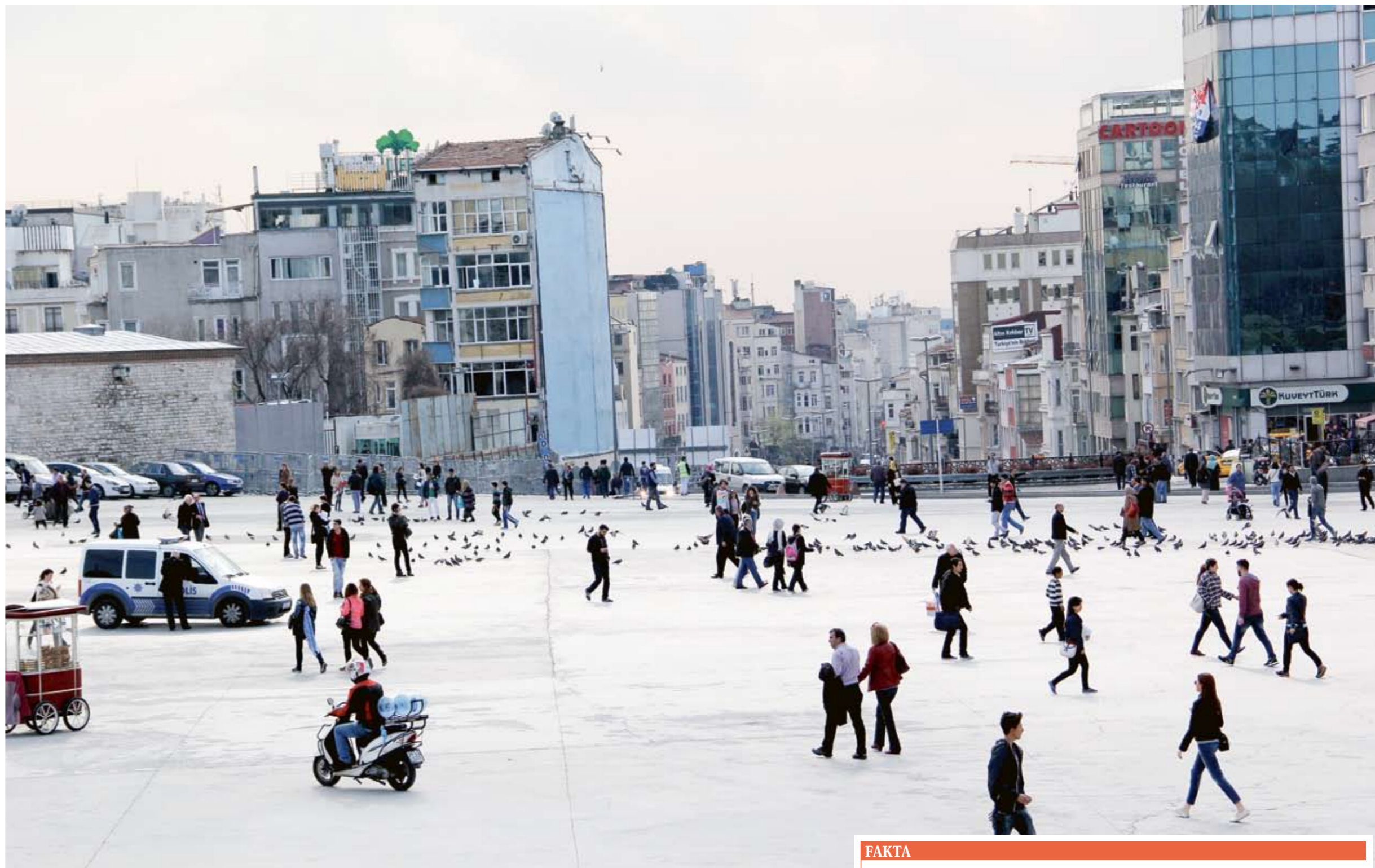
BÅDE OCH. Hayko Bagdat skriver krönikor och artiklar i både turkiska och armeniska tidningar.

HETASTE ÄMNET. Gökhan Diler skriver för Agos och säger att "folkmordet är det hetaste ämnet i landet just nu".

ÅRS DAGEN. Journalisten Mehves Evin tänker närvara på Taksimtorget på årsdagen för folkmordet.

SAMLINGSPLATS. Taksimtorget är en naturlig samlingsplats i Istanbul.

BILDER: JOHAN AUGUSTIN

100 ÅR EFTER MASSAKERN PÅ ARMENIER

Men i Turkiet tystas kritikerna • Journalist: "Förnekelsen ryms inom statens alla institutioner"

TURKIET Idag är det hundra år sedan det armeniska folkmordet i Turkiet ägde rum. Men de styrande vill inte kännas vid något folkmord och tar därför till brutala metoder för att tysta kritikerna. De som trots detta vågar ta ton riskerar hårda repressalier.

– Statens ideologi går ut på att förneka och glömma, säger journalisten Hayko Bagdat.

I Istanbul tunnelbana hänger stora affischer som gör reklam för Hayko Bagdats senaste bok. Armeniern som föddes och växte upp i Turkiet har blivit ett känt namn eftersom han sedan många år har skrivit om

folkmordet i både armeniska och turkiska tidningar. På sitt förlag i centrala Istanbul är han i full färd med att skriva en krönika inför hundraårsdagen, för att uppmärksamma starten av folkmordet som innebar att uppemot två miljoner armenier i Turkiet miste livet.

Men i Turkiet vill de styrande inte kännas vid något folkmord. – Förnekelsen ryms inom statens alla institutioner. Myndigheternas formella ideologi går ut på att förneka och glömma det som har skett i historien, säger Hayko Bagdat och förklarar att det här även påverkar landets invånare.

Själv vill han, genom sina texter, försöka påverka människor att tänka annorlunda. Samtidigt poängterar Hayko Bagdat att han för en "kamp mot staten

och inte det turkiska folket".

Trots att Turkiet vill bli medlem i EU återstår en "fobi mot väst" – eftersom "det ottomanska riket förstördes av väst", enligt Hayko. Sedan Recep Tayyip Erdoğan blev president förra året har censuren ökat, och många upplever att yttrandefriheten kränkts ytterligare. Haykos texter klarar sig undan censuren, men han lever under ständigt beskydd sedan den armeniske journalisten Hrant Dink – som ofta skrev om folkmordet och startade armeniska tidningen Apos – mördades för åtta år sedan.

Armenier har bott i Turkiet i tusentals år, hur ser deras situation ut i dag? Är de accepterade i samhället?

– Det finns inte ett svar. Är algerier i Frankrike lyckliga?

Eller muslimer i Sverige? Frågan har två svar: ja och nej.

Över tjugo länder, varav hälften inom EU, har erkänt folkmordet. Nyligen gjorde påven Franciskus samma sak, och

Folkmordet är det hetaste ämnet i landet just nu, men de styrande vill fortfarande inte säga ordet.

ett par dagar efteråt uppmanade EU-parlamentet Turkiet att erkänna folkmordet. Som svar hotade Turkiets premiärminister Ahmet Davutoğlu att utvisa de uppskattningsvis 100 000 armenier som bor och arbetar i Turkiet. Han kallade uppmaningen en "rasistisk attack på Turkiet". President Erdoğan fördömde öppet påvens erkännande.

"Det hetaste ämnet nu"

På den armeniska tidningen Agos har redaktionen haft bråda dagar inför årsdagen. – Ju närmare dagen vi kommer, desto mer galet är allt, förklarar Gökhan Diler, journalist på Agos.

Han visar tidningens första sida som har citat om folkmordet från ledande ministrar och

presidenten.

– Folkmordet är det hetaste ämnet i landet just nu, men de styrande vill fortfarande inte säga ordet.

Enligt Gökhan Diler kan de internationella påtryckningarna av Turkiet att erkänna folkmordet istället ha en negativ effekt. – Regeringen kommer inte lyssna på utländska krafter som säger till dem vad de ska göra. Dessutom är det val om två månader, och politikerna vill plocka nationalistiska röster.

Agos har en öppen diskussion om folkmordet, om de stulna armeniska egendomar som försvann under perioden och om assimileringen av kristna armenier. Religion och ekonomi är två viktiga faktorer till varför erkännandet uteblir. – Målet var att sparka ut

kristna från landet. Många turkiska och kurdiska familjer blev rika sedan de tog över armeniska egendomar – något de ogärna ger tillbaka.

Samtidigt som det ser mörkt ut politiskt finns ljusglimtar. – Samhället förändras snabbare än staten. Nu uppger ungefär tjugo procent av medborgarna att de är för ett erkännande, även om de flesta fortfarande inte bryr sig om ämnet.

Polariseringen av landets medier som skriver eller inte skriver om folkmordet jämför han med den som råder hos befolkningen: "antingen är du på regeringens sida eller mot den." Tidningarna byter snabbt ägare i Turkiet, men det är ofta ett namn som genomsyrar makten. – De flesta medier ägs av Erdoğan's familj, eller affärsmän

som står honom nära, förklarar Gökhan och slår fast:

– Regeringen blir hela tiden mer aggressiv, särskilt nu efter påvens uttalande och EU-parlamentets resolution.

"Du kan bli åtalad för en tweet"

Tusentals människor förväntas idag samlas på Taksimtorget. Efter de protester som ägde rum på torget och i intilliggande Gezi Park för två år sedan, som bland annat handlade om regeringens brist på yttrandefrihet och mänskliga rättigheter, har demonstrationer på platsen varit förbjudna.

– Jag har inte sett några stora folksamlingar här det senaste året, säger Mehves Evin, journalist på dagstidningen Milliyet och pekar ut över Taksimtorget. Även hon tycker att läget har

FAKTA

- Folkmordet var en massaker på armenier i dåvarande Ottomanska riket som startade den 24 april 1915 och pågick i två år. Än i dag är det inte klarlagt hur många människor som mördades, siffrorna sträcker sig mellan 400 000 (turkiska myndigheter) till två miljoner (armeniska myndigheter). De flesta forskare hävdar att det rör sig om mellan 800 000 och 1,3 miljoner människor.
- Eftersom första världskriget pågick samtidigt kunde myndigheterna använda kriget som täckmantel när man förföljde och dödade människor. Genom att rensa bort kristna minoriteter som armenier, greker och assyrier ville myndigheterna att riket skulle bli ett etniskt rent muslimskt land.
- 22 nationer har erkänt folkmordet och 40 av USA:s stater. Sverige är det enda skandinaviska landet som har erkänt folkmordet. Av Turkiets befolkning på 75 miljoner är 100 000 armenier – 60 000 av dem är turkiska medborgare och resten är immigranter som kommit till landet för att arbeta.

Journalister och studenter åtalas, det sker varje dag.

förräts sedan Erdoğan blev president.

– Det räcker att du twittrar eller skriver något nedlåtande om honom på Facebook. Det är lärare, journalister och studenter som åtalas, det sker varje dag.

Tidigare brukade Mehves skriva ordet "massmord" istället för "folkmord" i sina artiklar, men på sistone har hon använt

det känsliga ordet. Hon berättar att en del hatmejlar har trillat in, men framförallt positiva läsar-kommentarer.

– Det är oftast inte folket som har problem utan politikerna. På årsdagen "kommer myndigheterna ha en plan" för hur de ska hantera protesterna, säger hon.

– De kanske sätter in motdemonstrationer, det har de gjort tidigare.

Mehves menar att allt kan hända inom turkisk politik, och att "politikerna ofta tar ett steg fram för att sedan ta två steg tillbaka". Om ett officiellt erkännande av folkmordet någonsin kommer?

– De behöver mer tid, så är det bara.

Johan Augustin